

Кәсіптік стандарт: «Ормандарды молықтыру және орман өсіру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Агротехникалық күтім – шөпті және қалаусыз жаңаратын ағаш-бұта өсімдіктерін жоюға бағытталған агротехникалық іс-шаралар жүргізу
 - 2) Ормандарды молықтыру – орман дақылдарын құру немесе орманға күтім жасау және оны сауықтыру жөніндегі шараларды қоса алғанда, бұрын орманмен жабылған алаңдарда табиғи жаңаруға жәрдемдесу шараларын жүргізу
 - 3) Гербицидтер – өсімдіктерді жою үшін қолданылатын химиялық заттар. Өсімдіктерге әсер ету сипаты бойынша өсімдіктердің барлық түрлерін өлтіретін үздіксіз әсер ететін гербицидтер және өсімдіктердің кейбір түрлеріне әсер ететін және басқаларына зиян келтірмейтін селективті (селективті) әсер ететін гербицидтер болып бөлінеді
 - 4) Жауынгерлік іс-шаралар – зиянкестерді немесе ауру қоздырғыштарын тікелей жоюға бағытталған бақылау шаралары
 - 5) Орман өсіру – бұрын орман астында болмаған аумақтарда жасанды орман өкпелерін құру және өсіру
 - 6) Орман питомнигі – орман отырғызу материалын өсіруге арналған учаске. Ескерту. Питомник дегеніміз-отырғызу материалын өсіруге арналған кәсіпорын немесе оның мамандандырылған бөлігі
 - 7) Орман тұқым шаруашылығы – құнды тұқым қуалайтын қасиеттері бар тұқым алу теориясы мен практикасы
 - 8) Жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалы – арнайы субстратта өсірілген және бір кесек Жермен тұрақты өсетін жерге отырғызуға арналған көшеттер немесе көшеттер
 - 9) Орман дақылдарын құру технологиясы – жаңа алаңға отырғызылған отырғызу материалының белгілі бір сапада сәтті өсуі мен дамуын қамтамасыз ететін дәйекті әдістер мен операциялардың жиынтығы
 - 10) Орман отырғызу материалын өсіру технологиясы – орман питомнигінде берілген сападағы отырғызу материалын өсіруді қамтамасыз ететін дәйекті агротехникалық әдістер мен операциялардың жиынтығы
 - 11) Тұрақты орман пайдалану – қоғамның орман ресурстарына, утилиталарына және қызметтеріне көпжақты қажеттіліктерін тұрақты негізде қамтамасыз ететін тұрақты даму мақсаттарына қызмет ететін орман ресурстарын басқарудың жоғары деңгейінің көрсеткіші
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ормандарды молықтыру және орман өсіру
5. Кәсіптік стандарттың коды: A02100027
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.1 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10.0 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.4 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40.0 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинау, отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы - 1 СБШ-нің деңгейі
 - 2) Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы - 3 СБШ-нің деңгейі
 - 3) Көшеттік материалдарын өсіру жөніндегі мастер - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 4) Орман дақылдарын өндіру мастери - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 5) Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 6) Агроном-жүзімші - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 7) Орман питомнигінің бастығы - 7 СБШ-нің деңгейі

8) Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші) - 7 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы»:			
Топтың коды:	9211-4		
Қызмет атауының коды:	9211-4-003		
Кәсіптің атауы:	Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ЕТКС (вып. 37) Подсобный рабочий		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман-мәдени және питомник өндірісінде біліктілігі жоқ жұмыстарды орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Питомниктерде дайындық және негізгі жұмыстарды орындау 2. Орман дақылдарында дайындық және негізгі жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Питомниктерде дайындық және негізгі жұмыстарды орындау	Дағды 1: Питомникте біліктілігі жоқ дайындық жұмыстарын жүргізу	Машықтар:	
		1. Питомник салуға арналған аумақтарды тазалаңыз, өлі ағаш пен қылшық ағашты біліктерге салыңыз. 2. Аумақты бөлу кезінде өндірістік алаңдарды орналастырыңыз. 3. Дайын қылшық ағашынан, қадалардан және басқа материалдардан кірпік, механикалық қорғаныс жасау. 4. Питомниктің аумағын қоршау.	
		Білімдер:	
		1. Орман питомнигіндегі дайындық жұмыстарының әдістері, әдістері және талаптары. 2. Отырғызу материалын өсіруге арналған импровизацияланған материалды дайындау технологиясы (қорғаныс, фашин және т.б.). 3. Питомниктің аумағын әртүрлі материалдармен қоршау технологиясы. 4. Питомникте механикаландырылған жұмыстар кезінде жабдықтар мен механизмдерді пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 5. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 6. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:		-	

	<p>Дағды 2: Питомникте негізгі агротехникалық және басқа да іс шараларды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ашық немесе жабық жерде питомникте тұқым себіңіз, мектепте көшет отырғызыңыз. 2. Мектепте механикаландырылған отырғызудан кейін топырақты тығыздау және көшеттерді мандрелдеу. 3. Дақылдарды әртүрлі материалдармен мульчирование жасаңыз. 4. Дақылдарға қорғаныс қалқандарын орнатыңыз. 4. Егіс және мектеп бөлімшелерінде отырғызу материалын арамшөптерден тазарту. 5. Отырғызу материалын суаруды орындаңыз. 6. Отырғызу материалын қазып, қазып алыңыз. 7. Қазылған материалды автокөлікке тиеуді жүзеге асыру. 8. Ұрықтандыру, дақылдарды гербицидтермен, стимуляторлармен және презервативтермен бүрку. 9. Мектеп бөлімінде сәндік ағаштар мен бұталардың тәждерін кесу және қалыптастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Себу әдістері, схемалары, себу кезінде тұқымдарды отырғызу тереңдігі. 2. Мектеп бөлімінде көшет отырғызу сапасына қойылатын талаптар. 3. Мульча түрлері және оны қолдану әдістері. 4. Көшеттер мен көшеттерді суаруға арналған суару суының нормативтері. 5. Отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау ережелері мен әдістері. 6. Гербицидтерді, тыңайтқыштарды және жапырақты тыңайтқыштарды қолдану әдістері. 7. Бұтақтарды дұрыс кесуге және сәндік ағаштар мен бұталардың тәжін қалыптастыруға қойылатын талаптар. 8. Көшеттерді механикаландырылған отырғызу, құрылғылар мен жабдықтарды пайдалану, улы химикаттармен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі ереже. 9. Орындалатын жұмыстардың сапасына және еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Орман дақылдарында дайындық және негізгі жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Орман-мәдени алаңда біліктілігі жоқ дайындық жұмыстарын жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман-мәдени алаңда дайындық жұмыстарын жүргізу (қураған ағаштарды, тастарды жинау, тазалау және т.б.). 2. Орман-мәдени алаңның шекарасын анықтау. 3. Орман-мәдени алаңның шекараларында бағаналар орнату. 4. Қажет болған жағдайда орман дақылдарын қоршауды жүргізу. 5. Орман-мәдени алаңда қазу орындарын дайындаңыз. 6. Қар бүршіктерін жасаңыз және оларды төсеніш материалмен жабыңыз. 7. Отырғызу материалын алаңға қазып алыңыз немесе оның қарлы бортын салыңыз. 8. Топырақты дайындаңыз және оны техникадан өту қиын жерлерде қолмен өңдеңіз.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман-мәдени алаңда, бағаналарды орнату және орман-мәдени алаңды шектеу жөніндегі дайындық жұмыстарының қағидалары мен талаптары. 2. Қазбаларды дайындау және оларға отырғызу материалын орналастыру ережелері. 3. Қар борты мен оны жабуға арналған материалдарды орындауға қойылатын талаптар. 4. Дайындық жұмыстарын жүргізу кезінде шынжырлы аралармен, трактор жабдықтарымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалар мен талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Орман дақылдарында агротехникалық және өзге де жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көшеттерді отырғызуға дайындау – тамырларды, діңдерді қысқарту, ауру көшеттерді қабылдамау және т. б. 2. Балшықтан, топырақтан және судан "спикер" жасаңыз. 3. Көшеттерді қолмен отырғызу және дақылдарды толықтыру. 4. Орман екпелеріне көшеттерді механикаландырылған отырғызуды жүзеге асырыңыз. 5. Механикаландырылған отырғыздан кейін топырақты тығыздау және көшеттерді мандрелдеу. 6. Орман өсіру алаңында тұқым себуди жүзеге асырыңыз. 7. Көшеттерді арамшөптерден тазарту және қопсыту. 8. Қатар аралықтарында шөпті қопсытыңыз.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көшеттер мен көшеттерді қолмен отырғызу талаптары, нормативтері мен ережелері, отырғызу сапасына қойылатын талаптар. 2. Отырғызу материалының сапасы мен мөлшеріне қойылатын талаптар. 3. Механикаландырылған ағаш отырғызу жұмыстарын жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар, қағидалар мен талаптар. 4. Орман дақылдарын егуге қойылатын ережелер, нұсқаулықтар мен талаптар – тұқым себу әдістері, тереңдігі және нормалары. 5. Орман дақылдарына агротехникалық күтім жүргізуге қойылатын талаптар. 6. Орман-мәдени жұмыстарды механикаландыру кезінде техниканы, жабдықтар мен құрылғыларды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі ереже. 7. Орындалатын жұмыстардың сапасы мен дұрыстығына қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бастамашылық Физикалық төзімділік Байланыс Еңбек процестерін жеделдетудің жаңа шешімдерін іздеу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Орманшы
	4	Отырғызу материалын өсіру шебері
	4	Орман-мәдени өндіріс шебері
10. Кәсіптің карточкасы «Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы»:		

Топтың коды:	6210-9		
Қызмет атауының коды:	6210-9-001		
Кәсіптің атауы:	Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ЕТКС, вып.64 Ағаш өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6210-1-002 - Орманшы 6210-9-002 - Дайындаушы (орман шаруашылығы)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман тұқымдарын, ағаштар мен бұталардың жемістері мен конустарын дайындау жөніндегі технологиялық процесті өндіру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өсіп келе жатқан ағаштардан тұқым, жеміс және конус жинау 2. Кесілген ағаштардан немесе жер бетінен орман тұқымы шикізатын дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өсіп келе жатқан ағаштардан тұқым, жеміс және конус жинау	Дағды 1: Ағаш шатырына көтерілмей өсетін ағаштардан орман тұқымдарын жинау	Машықтар:	
		1. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды әртүрлі тәсілдермен тәжге көтерілмей дайындаңыз: ошмыгивание, кесу, жырту, кесу, құлату және т. б. 2. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғыларды қолданыңыз-кескіштер, кескіштер, ілгектер, жеміс жинаушылар және т. б. 3. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 4. Бірге өскен кезде орман тұқымдарын тұқымдар мен түрлер бойынша бөлек, ал фенологиялық нысандары ерекшеленетін ағаш тұқымдарының орман тұқымдары үшін – осы нысандар бойынша бөлек жинауды қамтамасыз ету. 5. Орман екпелерінің биоэкологиялық функцияларына зиян келтірмейтін тәсілдермен барлық өндірістік операцияларды жүргізу.	
		Білімдер:	
		1. Өнімділік көрсеткіштері негізінде тұқым жинау орындары. 2. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды дайындау мерзімі мен көлемі. 3. Ағаштар мен бұталардың белгілі бір түрлерінен тұқымдар мен конустарды жинау ережелері мен ерекшеліктері. 4. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған өндіріс нормалары. 5. Тұқым, жеміс және конус жинау құралдарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 6. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 7. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:		-	

	<p>Дағды 2: Ағаштардың тәжіне көтеріле отырып, өсіп келе жатқан ағаштардан орман тұқымы шикізатын дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәжге көтерілу үшін құрылғылар мен өрмелеу құрылғыларын қолданыңыз. 2. Көтергіштердің әртүрлі модификацияларын қолдана отырып, тәжге көтерілу. 3. Конустарды, тұқымдарды және жемістерді кесу, жұлу, күйдіру, кесу үшін әртүрлі құрылғыларды қолданыңыз. 4. Пайдаланыңыз діріл және пневматикалық конустар мен жемістерді жинау әдістері. 5. Тұқымдардың, жемістердің және конустардың әртүрлі партияларын бөлек жинау және тасымалдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқымдардың, жемістердің, конустардың белгілі бір түрін жинауға және жинауға қойылатын талаптар. 2. Тұқым жинау орындары, өндіру нормалары және дайындау жұмыстарының жоспар-кестесі. 3. Модификация, қолданылатын сүңгуір құрылғыларына, көтергіштерге және діріл құрылғыларына арналған нұсқаулар. 4. Тұқымдардың біртекті партиясын қалыптастыру ережелері. 5. Тәжге көтеру құралдарын және тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құралдарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 6. Орындалатын жұмыстардың сапасы мен ұтымды ұйымдастырылуына қойылатын талаптар. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Кесілген ағаштардан немесе жер бетінен орман тұқымы шикізатын дайындау</p>	<p>Дағды 1: Кесілген ағаштардан немесе жер бетінен тұқымдарды, жемістерді немесе конустарды жинау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құлаған ірі тұқымдарды (емен, бук, жаңғақ, алма және т.б.) жинауға арналған аумақты астыңғы қабаттан және қоқыстан тазалаңыз. 2. Кесілген ағаштардан орман тұқымдарын, жемістер мен конустарды қолмен, қылшықтау немесе тырнау арқылы жинаңыз. 3. Ағаштарды кесу және кейіннен тұқым жинау кезінде қауіпсіздік талаптарын жүзеге асыру. 4. Орман тұқымдарын, жемістерді және конустарды жинау үшін құралдарды пайдаланыңыз. 5. Тұқымдардың, жемістердің немесе конустардың біртекті партиясын жасаңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқымдардың, конустардың және жемістердің белгілі бір түрін жинау ережелері мен талаптары. 2. Тырнау және тарау тәсілдері. 3. Орман тұқымы шикізатының біртекті партиясын жасауға қойылатын талаптар. 4. Қолданылатын құрылғыларды пайдалану ережелері. 5. Ағаштарды кесу және құлаған ағаштардан тұқым жинау, тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құралдарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 6. Орындалатын жұмыстардың сапасы мен ұтымды ұйымдастырылуына қойылатын талаптар. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>

	Дағды 2: Ағаш дайындау мақсаттарына арналған жабдықтарды, құралдар мен құрылғыларды дайындау және ұсақ жөндеу	Машықтар:	
		1. Ағаш дайындау құралдары мен жұмысқа арналған құрылғыларды дайындауды жүргізу. 2. Құрылғылардың, құралдардың немесе жабдықтардың бұзылуын немесе жетіспеушілігін уақтылы анықтаңыз. 3. Жабдықты ұсақ жөндеуді, құрал-саймандардың кесетін бөліктерін қайрауды жүргізу. 4. Жабдықтар мен құралдарды жұмыс және таза күйде ұстаңыз. 5. Құралдар мен құрылғыларды ұзақ сақтауға дайындаңыз.	
		Білімдер:	
		1. Қолданылатын жабдықтың, айлабұйымдар мен құралдардың нұсқаулықтары мен техникалық сипаттамасы. 2. Ағаш дайындау жабдықтарын сақтауға қойылатын талаптар. 3. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құралдарға ұсақ жөндеу жүргізу кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 4. Орындалатын жұмыстардың сапасы мен ұтымды ұйымдастырылуына қойылатын талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Физикалық төзімділік Пәндік-тиімді ойлау Командада жұмыс істей білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Орманшы	
	4	Отырғызу материалын өсіру шебері	
	5	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Техник	
11. Кәсіптің карточкасы «Көшеттік материалдарын өсіру жөніндегі мастер»:			
Топтың коды:	6210-9		
Қызмет атауының коды:	6210-9-006		
Кәсіптің атауы:	Көшеттік материалдарын өсіру жөніндегі мастер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР АШМ ЛХиЖМ комитетінің табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Орман (учаске) шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Орман ағашын жығышы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-2-009 - Орман питомнигінің мастері 6210-9-007 - Питомниктегі өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман питомнигінде ағаш және бұта тұқымдарының отырғызу материалдарын өсіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау.		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Егіс бөлімінде ашық далада отырғызу материалын өсіру 2. Жабық жерде отырғызу материалын өсіру 3. Мектеп бөлімінде көшет өсіру 4. Тамырлы кесінділер мен кесу көшеттерін өсіру 5. Егілген отырғызу материалын өсіру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Егіс бөлімінде ашық далада отырғызу материалын өсіру	Дағды 1: Егіс бөлімінде дайындық жұмыстарын орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Белгілі бір жүйе бойынша Топырақты өңдеуді және тыңайтқыштарды енгізуді ұйымдастырыңыз және орындаңыз. 2. Бүмен таза және жасыл көң алқаптарында өсіруді бастау қажеттілігін анықтаңыз. 3. Жұмыс уақытын бөліңіз және күтілетін жұмыстарға байланысты жабдықтар мен жабдықтарды таңдаңыз. 4. Ауыспалы егіс схемасын түсіну және қолдану. 5. Орман түрлерінің тұқымдарын дұрыс сақтауды орындау және оларды қоймаларда немесе басқа үй-жайларда сақтау шарттарын үнемі тексеру. 6. Стимуляторлар мен фунгицидтерді немесе басқа әдістерді (Қарлау, стратификация, скарификация, сулау және т.б.) қолдана отырып, тұқымдарды алдынала дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Белгілі бір жүйе бойынша топырақты өңдеу әдістері мен әдістері. 5. Ауыспалы егіс схемалары және айналмалы кестелер. 6. Тұқымдарды сақтау ережелері, талаптары және технологиясы. 7. ҚР аумағында пайдалануға рұқсат етілген әртүрлі өсу реттегіштерінің тұқымның өнгіштігін арттыруға қолданылуы. 8. Бу өрістеріне күтім жасау технологиясы. 9. Техника мен жабдықтың нұсқаулары мен техникалық сипаттамалары. 10. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Егіс бөлімшесінде қабылданған технологияға сәйкес барлық агротехникалық талаптардың орындалуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылданған технология бойынша тұқым себүді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Тұқым сапасының класына байланысты қолмен немесе механикаландырылған себу кезінде тұқым себу жылдамдығын есептеңіз. 3. Дақылдарды мульчирование және (немесе) қорғаныс материалын (қалқандар және т. б.) орнатуды ұйымдастыру 4. Орындалған егіс жұмыстарын техникалық қабылдауды жүргізу. 5. Күтім жұмыстарын ұйымдастыру және орындау. 6. Дақылдарды қолайсыз ауа-райынан, зиянкестерден, аурулардан, құстар мен кеміргіштерден қорғауды жүзеге асыру. 7. Патогенді организмдермен күресу бойынша іс-шаралар жүргізу. 8. Дақылдарды түгендеу және стандартты материалдың аудан бірлігінен шығуын анықтау. 9. Отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Сапа класына, отырғызу тереңдігіне, себу мерзімі мен кезеңіне байланысты тұқым себу нормасын есептеу. 5. Қолдануға рұқсат етілген фунгицидтердің, гербицидтердің және басқа да пестицидтердің тізімі, оларды қолдану нормасы, мерзімі. 6. Тыңайтқыштардың түрлері, нормалары мен мерзімдері. 7. Күтім жұмыстарының еселігі, мерзімі және түрлері. 8. Дақылдарды техникалық қабылдауды және түгендеуді орындауға қойылатын ережелер мен талаптар. 9. Егінді құстар мен кеміргіштерден қорғау жолдары. 10. Отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау ережелері. 11. Машиналар мен механизмдерді пайдалану жөніндегі Нұсқаулық. 12. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жабық жерде отырғызу материалын өсіру</p>	

<p>Дағды 1: Ашық тамыр жүйесі бар отырғызу материалын өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Субстрат дайындаңыз және жылыжайда топырақты өңдеңіз. 2. Тұқымдарды өсу заттарымен және фунгицидтермен себу алдында өңдеңіз. 3. Механикаландырылған немесе қолмен тұқым себу. 4. Жылыжайда күтім жұмыстарын ұйымдастыруды және бақылауды жүзеге асыру (арамшөптер, суару, тамақтандыру және т.б.). 5. Фито - және энтомоқозғалтқыштармен күресті ұйымдастыру және жүзеге асыру. 6. Отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Жабық топырақ жағдайында топырақты өңдеу және субстрат дайындау ерекшеліктері. 5. Рұқсат етілген өсу заттарының тізімі және оларды тұқым себу алдында өңдеу кезінде қолдану. 6. ҚР аумағында қолдануға рұқсат етілген фунгицидтердің, гербицидтердің және басқа да пестицидтердің тізімі, оларды енгізу нормасы, мерзімі. 7. Тұқым себу әдістері мен әдістері, норма себу, тұқым себу тереңдігі. 8. Жабық жерде зиянды жәндіктер мен өсімдік ауруларымен күресу әдістері. 9. Күтім жұмыстарының көптігі мен түрлері, егістіктерді суару және жылыжайды желдету нормалары. 10. Жылыжайда жұмыс істеуге арналған механизмдер мен құрылғылар, оларды қолдану нұсқаулары және техникалық сипаттамалары. 11. Отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау ережелері. 12. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалын өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалының оңтайлы технологиясы мен түрін анықтаңыз. 2. Көшеттерді өсіру үшін қабықтар мен субстрат дайындаңыз. 2. Тұқымдарды әртүрлі типтегі қабықтарға себу немесе көшеттерді егу бөлімінен бөлек қабықтарға трансплантациялау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау. 3. Күтім жұмыстарының қажеттілігін, жиілігін және түрін және өсімдіктерді тамақтандыруды анықтаңыз. 4. Зиянкестер мен ауруларға қарсы профилактикалық және жою шараларын жүргізу. 5. Жабық тамыр жүйесімен отырғызу материалын дұрыс тасымалдауды ұйымдастырыңыз.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Жабық жерде көшеттерді өсіру ерекшеліктері: субстратты пайдалану ұзақтығы, белгілі бір микроклиматты сақтау және т. б. 5. Жылыжайдағы зиянкестер мен аурулардың негізгі түрлері. 6. Тыңайтқыштарды қолдану нормалары мен мерзімдері. 7. Өсімдіктерді фунгицидтермен профилактикалық және жойғыш бүркуді жүргізу нормалары мен мерзімдері. 8. Жылыжай жағдайында жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалын ұстау мерзімі. 9. Күтім жұмыстарының еселігі, түрлері және мерзімдері. 10. Жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалын тасымалдау әдістері. 11. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Мектеп бөлімінде көшет өсіру	Дағды 1: Мектеп бөлімінде дайындық жұмыстарын орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мектеп бөлімінде негізгі және отырғызу алдындағы Топырақты өңдеуді жүргізу. 2. Тыңайтқыштар мен топырақ активаторларын қолдану жылдамдығын таңдаңыз және жасаңыз. 3. Ауыспалы егіс схемаларын жасаңыз. 4. Мектептердің түріне және отырғызылатын ағаштар мен бұталардың түріне байланысты көшеттердің оңтайлы орналасуын анықтаңыз. 5. Бу алқаптарында арамшөптермен күресу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Аралас мектептердегі ағаш және бұта түрлерінің өзара әсері. 5. Әр түрлі тыңайтқыштарды қолдану түрлері, мерзімдері мен нормалары. 10. Мектеп бөліміндегі ауыспалы егіс схемалары, мектеп түріне байланысты көшеттерді орналастыру схемалары. 11. Машиналар мен механизмдерге техникалық сипаттамалар мен нұсқаулар. 12. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Қарапайым, аралас және тығыздалған мектептерде көшет өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мектептердің әртүрлі түрлерінде көшет өсіру ерекшеліктерін анықтаңыз. 2. Көшеттерді отырғызуға дайындауды ұйымдастыру және жүргізу – тамырлар мен діңдерді іріктеу, ауру және зақымдалған көшеттерді қабылдамау. 3. Қабылданған технология бойынша отырғызу жұмыстарын ұйымдастыру және орындау. 4. Зиянды жәндіктер мен аурулармен күресу үшін алдын-алу және жою шараларын орындаңыз. 5. Жобаланған іс – шараларға сәйкес күтім жұмыстарын жүргізу-арамшөптерді жою, топырақты қопсыту, қатарларды өсіру және суару. 6. Жеміс мектептерінде жеміс ағаштарының мәдени сорттарын егу. 7. Тәжді қалыптастырыңыз және сәндік ағаштар мен бұталарды кесіңіз. 8. Отырғызу материалын дұрыс қазуды, сақтауды ұйымдастырыңыз және оның тасымалдануын қамтамасыз етіңіз. 9. Мектептерді өрттен, кеміргіштер мен құстардың зақымдануынан қорғауды қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әр түрлі мектептерде көшеттерді орналастыру ерекшеліктері. 2. Отырғызу материалына және оны мектеп бөліміне трансплантациялауға дайындау әдістеріне қойылатын талаптар. 3. Көшеттерді қолмен және механикаландырылған отырғызу ережелері мен талаптары, отырғызу мерзімі мен кезеңі. 4. Зиянкестер мен ауруларға қарсы іс-шаралар, өңдеу мерзімдері мен нормалары. 5. Арамшөптермен химиялық, биологиялық, механикалық немесе қолмен күресу әдістері. Гербицидтерді қолдану түрлері, нормалары мен мерзімдері. 6. Агротехникалық күтімге қойылатын талаптар-жиілігі, мерзімі, кезеңі. 7. Сәндік ағаштар мен бұталардың бұтақтарын, өсінділері мен діңдерін кесуге қойылатын ережелер мен талаптар. 8. Көшеттердің әртүрлі түрлерін қазуға, сақтауға және тасымалдауға қойылатын талаптар. 9. Өртке қарсы талаптар, өртке қарсы профилактикалық іс-шараларды қамтамасыз ету қағидалары. 10. Отырғызу материалын кеміргіштер мен құстардан қорғау үшін қолданылатын репелленттер. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Тамырлы кесінділер мен кесу көшеттерін өсіру</p>	

<p>Дағды 1: Шламды жинау және тамырлы шламдар мен шламды көшеттерді өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жасыл немесе лигирленген кесінділерді дайындау, сақтау және өңдеу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу. 2. Шламды отырғызу үшін жылыжайда топырақты дайындаңыз. 3. Шламды стимуляторлармен өңдеу және оларды отырғызу шараларын жүргізу. 4. Күтім жұмыстарын ұйымдастыру (белгілі бір микроклиматты сақтау, суару, арамшөптер мен қопсыту). 5. Аурудың немесе зиянкестердің зақымдану белгілерін ерте анықтаңыз. 6. Патогендер мен зиянкестермен күресу бойынша профилактикалық және жою шараларын жүргізу. 7. Тамырлы шламды сәтті қыстауға жағдай жасаңыз. 8. Питомниктің өндірістік бөліміне тамырлы шламды трансплантациялау. 9. Шламды көшеттерді өсіру бойынша агротехникалық талаптарды орындау (топырақ дайындау, отырғызу, күтім жұмыстарын жүргізу, қазу, тасымалдау және сақтау)
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Шламды дайындауға, оларды өңдеуге және сақтауға қойылатын талаптар. 5. Шламды тамырлау үшін топырақты дайындау ерекшеліктері. 6. Шламды тамыр түзетін стимуляторлармен өңдеу әдістері. 7. Шламды отырғызу технологиясы: схемасы, отырғызу тереңдігі, отырғызу уақыты. 7. Микроклиматты сақтауға қойылатын талаптар, күтім жұмыстарының жиілігі мен түрлері, суару жиілігі мен нормалары және т. б. 8. Тамырлы шламды биологиялық немесе химиялық фунгицидтермен өңдеу әдістері, нормалары. 9. Мектеп бөлімінде тамырлы шламды трансплантациялау және өсіру технологиясы. 10. Мектеп бөлімінде кесінді көшеттерін өсірудің агротехникасы. 11. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

	Дағды 2: Жатыр-кесу плантацияларын құру	Машықтар: 1. Топырақты өңдеуді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Бұтақтарды дайындауды, кесінділерді сақтауды және кесуді жүзеге асырыңыз. 3. Отырғызу орындарының орналасуын және шламды отырғызу тығыздығын анықтаңыз. 4. Шламды отырғызуды орындаңыз және шламды топырақпен сапалы жабуды қамтамасыз етіңіз. 5. Плантацияға күтім жасауды ұйымдастырыңыз және жүргізіңіз – қатар аралықтарын өсіру, қатарларды қолмен арамшөптерден тазарту, суару. 6. Аналық бұталардың қалыптасуын орындаңыз. 7. Тыңайтқыштың қажеттілігін, уақытын және әдісін анықтаңыз. 8. Сабақты кесінділерге кесіңіз. 9. Шыбықтарды ұзақ және қысқа мерзімді сақтау. 10. Профилактикалық және истребительдік қорғау іс-шараларын жүргізу.
		Білімдер: 1. Аналық жасушаларға арналған ағаш және бұта түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 2. Топырақты өңдеу ерекшеліктері – негізгі және алдынала отырғызу. 3. Аналық Плантацияны отырғызу, орналастыру және тығыздыққа қойылатын ережелер мен талаптар. 4. Қолмен және механикаландырылған күтім жұмыстарын жүргізуге қойылатын талаптар. 5. Шыбықтарды кесу және аналық платаларды пайдалану ережелері. 6. Минералды және органикалық тыңайтқыштарды қолдану жиілігі, қолдану нормалары мен мерзімдері. 7. Аналық Плантацияны жасарту технологиясы. 8. Фунгицидтер мен басқа да пестицидтерді, сондай-ақ зиянкестер мен аурулармен күресу үшін биологиялық заттарды қолдану нормалары мен мерзімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 5: Егілген отырғызу материалын өсіру.	Дағды 1: Егу жүргізу
		Білімдер: 1. Өскіндерді жинауға, кесінділерді кесуге және сақтауға қойылатын талаптар. 2. Егу жұмыстарын жүргізу технологиясы (мерзімдері, әдістері, тәсілдері және т.б.). 3. Вакцинация өндірісіне арналған шығын материалы мен құрылғылар. 4. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Егілген отырғызу материалына күтім жасау жұмыстарын жүргізу	Машықтар: 1. Егілген материалға күтім жасау жұмыстарын жүргізу (белдікті алып тастау, діңдерді кесу, суару, топырақты қопсыту, арамшөптер). 2. Егілген отырғызу материалының қыстауын қамтамасыз ету. 3. Тасымалдауға егілген отырғызу материалын дайындаңыз.

		Білімдер:	
		1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Егілген отырғызу материалын өсіру технологиясы. 5. Күтім жұмыстарының түрлері, мерзімдері және жиілігі. 6. Еңбекті қорғау, өрт, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербес шешімдер қабылдау мүмкіндігімен басшылық етудегі қызмет Қарым-қатынас Жұмысты ұйымдастыра білу Барлық талаптарды орындау жауапкершілігі мен ұқыптылығы Жұмыс тәжірибесінің жоғары деңгейі Жаңа шешімдер мен технологияларды табу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Техник	
	6	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі инженер	
12. Кәсіптің карточкасы «Орман дақылдарын өндіру мастері»:			
Топтың коды:	6210-9		
Қызмет атауының коды:	6210-9-005		
Кәсіптің атауы:	Орман дақылдарын өндіру мастері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР АШМ ЛХиЖМ комитетінің табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары 13-Параграф. Орман (учаске) шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Орман ағашын жығушы	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман дақылдарын отырғызу және өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман дақылдарына дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу 2. Орман дақылдарын құру және оларға күтім жасау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Орман дақылдарына			

дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу	Дағды 1: Топырақты механикалық, химиялық немесе термиялық өңдеу	Машықтар: 1. Орман дақылдарын отырғызуға учаскені дайындау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру (бағаналарды орнату, учаскені тазарту, тастарды жинау және т. б.) 2. Топырақты өңдеуді ұйымдастыру және жүргізу: механикалық (машиналар мен механизмдерді қолдана отырып), химиялық (гербицидтерді қолдана отырып) немесе термиялық (отты). 3. Топырақты өңдеу бойынша барлық агротехникалық талаптарды орындау (өңдеу жүйесі, жер жырту тереңдігі және т.б.). 4. Топырақты өңдеуге арналған машиналар мен механизмдердің оңтайлы жүйесін анықтау.
		Білімдер: 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Топырақты өңдеудің әртүрлі жүйелері мен әдістерінің технологиялары. 5. Рұқсат етілген гербицидтерді қолдануға қойылатын талаптар, оларды енгізу нормалары мен мерзімдері. 6. Термиялық өңдеуді жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі қағидалары. 7. Орман-мәдени тіректерді орнату бойынша ГОСТтар мен Салқындатқыштар. 8. Машиналар мен механизмдердің техникалық сипаттамалары мен жұмыс нұсқаулары. 9. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2:	Дағды 2: Тыңайтқыштар мен өсу активаторларын қолдану	Машықтар: 1. Оңтайлы тыңайтқыштарды, стимуляторларды және өсу активаторларын таңдаңыз. 2. Орман дақылдарын отырғызғанға дейін және отырғызғаннан кейін топыраққа өсу заттарын енгізу бойынша жұмыстар жүргізу. 3. Енгізудің қажетті нормаларын, мерзімдері мен еселіктерін таңдаңыз.
		Білімдер: 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Тыңайтқыштармен жұмыс істеу талаптары, қолдану нормалары, әдістері мен мерзімдері. 5. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Орман дақылдарын құру және оларға күтім жасау</p>	<p>Дағды 1: Орман дақылдарын отырғызу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өсімдіктерді отырғызу схемаларын, оларды алаңға орналастыруды түсіну. 2. Отырғызу материалын отырғызуға дайындаңыз (зақымдалған және ұзын тамырларды кесу, стимуляторларға малыну, спикер жасау және т.б.). 3. Тамырлардың кебуіне жол бермей, отырғызу материалын сақтауды қамтамасыз ету. 4. Орман дақылдары жобасына сәйкес орман алқабына өсімдіктер отырғызуды жүргізу. 5. Белгіленген отырғызу агротехникасын орындау үшін отырғызушыларды бақылаңыз (тамыр жүйесінің тереңдігі мен Мұқият жабылуы, тамырларды спикерге батыру және т.б.). 6. Өсімдіктерді алаңға дұрыс орналастыруды, отырғызу схемасын және тамыр жүйесін мұқият отырғызуды тексеріңіз. 7. Өсімдіктерді механикалық отырғызу кезінде мандрельдің орындалуын ұйымдастырыңыз және бақылаңыз. 8. Өсімдіктерді отырғызу үшін машиналар мен механизмдерді қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман дақылдарының жобасы. 5. Отырғызу материалын дайындауға қойылатын талаптар. 6. Ауылшаруашылық технологиясы және отырғызу талаптары. 7. Машиналар мен механизмдерді пайдалану жөніндегі Нұсқаулық. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 2: Орман дақылдарын егу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стимуляторлар мен басқа да есу заттарын қолдана отырып, тұқымдарды егу алдында өңдеңіз. 2. Орман өсіру алаңына тұқым себуді қолмен немесе механизмдерді қолдану арқылы жүзеге асырыңыз. 3. Агротехникалық талаптардың дұрыс орындалуын бақылауды қамтамасыз ету: себу схемасы, себу нормасы, тұқым себу тереңдігі және мульчирование.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Әр түрлі орман түрлерінің тұқымдарының биологиялық ерекшеліктері. 5. Стимуляторларды, фунгицидтерді және өсу заттарын қолдануға қойылатын талаптар. 6. Орман өсіру алаңына тұқым себу схемалары. 7. Орман-мәдени жұмыстарға арналған машиналар жүйесі. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 3: Агротехникалық күтімді жүргізу және дақылдарды толықтыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауа-райына байланысты агротехникалық күтімнің әдістерін, мерзімдерін және жиілігін анықтау. 2. Арамшөптермен механикалық жолмен немесе гербицидтерді қолдану арқылы күресіңіз. 3. Механикалық немесе химиялық әдістермен қатты ағаштармен қарқынды өскен кезде дақылдарды ағартуды жүзеге асырыңыз. 4. Орман дақылдарын толықтыру. 5. Зиянкестер мен ауруларға қарсы іс-шараларды орындау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Агротехникалық күтімді орындау технологиясы. 5. ҚР аумағында қолдануға рұқсат етілген гербицидтерді, фунгицидтерді, арборицидтерді және басқа да пестицидтерді пайдалануға қойылатын талаптар. 6. Күтім жұмыстарын орындауға арналған машиналар мен жабдықтардың техникалық сипаттамалары. 7. Орман дақылдарын толықтыруды жүргізудің агротехникасы. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бастамашылық Қарым-қатынас Өз шешімдерінің дұрыстығына сендіру қабілеті Өз әрекеттері мен бағыныштылардың жұмысы үшін жауапкершілік Білім беруді арттыруға, өзін-өзі тәрбиелеуге және білім жинақтауға ұмтылу Жұмысты жоспарлау мүмкіндігі</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:		Кәсіптің атауы:	
	5		Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Техник	
	6		Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Инженер	
13. Кәсіптің карточкасы «Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер»:				
Топтың коды:	2132-1			
Қызмет атауының коды:	2132-1-013			
Кәсіптің атауы:	Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер			
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6			
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:				
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР АШМ табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және Қтжм мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Ормандарды қалпына келтіру инженері (ормандарды молықтыру және орман өсіру инженері)			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:				
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:				
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:				
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мемлекеттік орман қоры алқаптарында және өзге де санаттағы алқаптарда (ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде, құмдарда және т.б.) ормандарды молықтыру және орман өсіру, сондай-ақ ормандардың тұқымдық құрамын жақсарту және олардың өнімділігі мен беріктігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және үйлестіру.			
Еңбек функциялардың сипаттамасы				
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету. 2. Орман тұқымын өндіру бойынша жұмыстар жүргізу.		
	Қосымша еңбек функциялары:			
Еңбек функциясы 1: Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.				

<p>Дағды 1: Орман питомнигінде отырғызу материалын өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питомник жұмыстарының өндірістік-шаруашылық жоспарын, агротехникалық іс-шаралардың күнтізбелік жоспарларын жасау. 2. Қабылданған технологияларға сәйкес орман питомнигіндегі маусымдық жұмыстарды үйлестіру және ұйымдастыру. 3. Питомниктердің өндірістік бөлімшелерінде отырғызу материалын техникалық қабылдау және түгендеу жүргізу. 4. Көшеттерді зиянкестер мен аурулардан қорғау және алдын алу бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 5. Отырғызу материалын өсіру және питомниктік жұмыстарды механикаландыру бойынша озық технологияларды зерделеу, талдау және енгізу. 6. Өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізуді бақылау. 7. Жоғары тұрған ұйымдарға есептіліктің барлық түрлерін дайындау және ұсынуды қамтамасыз ету. 8. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман питомниктерін есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орманды қалпына келтіру өндірісінің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттама және заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Ағаш және бұта түрлерінің орман және биологиялық сипаттамалары. 5. Отырғызу материалын өсірудің әртүрлі технологиялары мен агротехникалық шаралары. 6. Механикаландыру құралдары, олардың негізгі сипаттамалары және питомник жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылуы. 7. Әртүрлі тыңайтқыштарды, стимуляторларды, гербицидтерді және басқа химиялық және биологиялық препараттарды қолдану әдістері, нормалары және кезеңі. 8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары. 9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Дағды 2:
Орман дақылдарын құру
және табиғи жаңаруға
жәрдемдесу

Машықтар:

1. Мемлекеттік орман қорындағы орман мәдени жұмыстарының көлемін айқындау, орман дақылдарын егу және отырғызу, құндылығы төмен екпелерді реконструкциялау және табиғи жаңаруға жәрдемдесу шаралары бойынша жобалық техникалық құжаттаманы тексеру және бекітуге дайындау.
2. Орман-мәдени жұмыстарды жүргізу бойынша күнтізбелік жоспарлар жасау.
3. Агротехникалық іс-шаралардың уақтылы және дұрыс орындалуын және орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу жөніндегі жұмыстардың сапасын ұйымдастыру және бақылау.
4. Арамшөптердің құрамын анықтаңыз және олармен күресу шараларын жасаңыз.
5. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және өсімдіктердің өсуін биологиялық реттегіштерді қолдану қажеттілігі мен мерзімдерін анықтаңыз.
6. Тұрақты тұрақты өнімді орман дақылдарын өсіру жөніндегі іс-шараларды, өртке қарсы алдын алу және екпелерді зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі шараларды өзірлеу және енгізу.
7. Орман дақылдарының кебу немесе өлу себептерін анықтаңыз.
8. Ормандардың табиғи жаңаруына жәрдемдесу бойынша өткізілген іс-шаралармен орман дақылдары мен алаңдарды техникалық қабылдауды және түгендеуді жүзеге асыру.
9. Орман дақылдарын орман жамылған алаңға көшіру процесін бақылау.
10. Орман-мәдени жұмыстарды барынша механикаландыру үшін механизмдер мен жабдықтардың ассортиментін таңдау.
11. Ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы ғылым мен техниканың жетістіктерін талдау және қолдану.
12. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман дақылдарын есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орман-мәдени өндірістің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман дақылдарын өндіруде қолданылатын озық технологиялар, орман дақылдарын құру мен өсірудің агротехникалық тәсілдері. 5. Орман зиянкестері мен ауруларының биологиясы, оларды бақылау әдістері мен құралдары. 6. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және басқа өсу реттегіштерін қолдану құрамы, мерзімі және нормалары. 7. Орман-мәдени өндірісте қолданылатын механикаландыру құралдары және олардың техникалық сипаттамалары. 8. Отандық және шетелдік ғалымдардың ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы тәжірибесі. 9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 10. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Орман тұқымын өндіру бойынша жұмыстар жүргізу.	Дағды 1: Мемлекеттік орман қоры учаскелерінде тұрақты орман тұқымы базасы объектілерін құру жөніндегі жұмыстарды үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымы базасының объектілерін алдын ала іріктеу мақсатында екпелерді селекциялық түгендеуді ұйымдастыру және орындау. 2. Селекциялық және генетикалық мақсаттағы объектілерді заттай бөлу жөніндегі комиссияларға қатысу. 3. Уақытша және тұрақты орман тұқымы учаскелерін немесе плантацияларды салу немесе қалыптастыру бойынша жұмыстарды үйлестіру және орындау. 4. Тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін құжаттамалық және заттай ресімдеуді жүргізу. 5. Тұқымның өнімділігін арттыруға және сапасын жақсартуға бағытталған іс-шараларды қамтамасыз ету. 6. Селекция және орман тұқым шаруашылығы саласындағы жаңа ғылыми өзіндік зерттеулерді талдау және қолдану.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Орман селекциясы және орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман тұқым шаруашылығы және селекция негіздері, екпелер мен ағаштардың селекциялық санаттары, тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін іріктеудің, отырғызудың және қалыптастырудың негізгі принциптері. 5. Ағаш және бұта түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 6. Орман тұқымы базасының объектілерін қалаудың және қалыптастырудың инновациялық тәсілдері. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Тұқымдарды, жемістер мен конустарды дайындау, өңдеу және сақтау жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы бойынша кәсіпорынның өндірістік-қаржылық жоспарын жасау. 2. Фенологиялық бақылауларды, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді өнімділікті болжауды, жемістерді есепке алуды ұйымдастырыңыз және орындаңыз. 3. Орман тұқымдарын, жемістер мен конустарды дайындау, өңдеу және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру, орындау және бақылау. 4. Тұқым себу сапасын анықтау бойынша талдау жүргізу үшін тұқымдарды есепке алуды, паспорттауды және жөнелтуді қамтамасыз ету. 5. Орман тұқымы базасының объектілерін зиянкестер мен аурулардан қорғау, сондай-ақ өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізу. 6. Орман тұқымы опыт бойынша әлемдік тәжірибені зерделеу және енгізу, егін жинауға арналған жаңа механизмдер мен құрылғыларды анықтау.

		Білімдер:	
		<p>1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.</p> <p>2. Жоғары тұрған органдардың Орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.).</p> <p>3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>4. Әртүрлі ағаш және бұта түрлерінің тұқымдарын жинау, өңдеу және сақтау технологиялары.</p> <p>5. Фенологиялық бақылаулар жүргізу, өнімділікті есепке алу және болжау қағидалары, жеміс беру мерзімдері мен кезеңділігі, тұқымның пісетін уақыты.</p> <p>6. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құрылғыларды, оларды өңдеуге арналған машиналар мен жабдықтарды қолдану қағидалары.</p> <p>7. Тұқымның аурулары мен зиянкестерінің алдын алу және оларға қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды жүргізуге қойылатын ережелер мен талаптар.</p> <p>8. Орман тұқымы ісіндегі соңғы ғылыми әзірлемелер.</p> <p>9. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Тұқымдарды, жемістер мен конустарды дайындау, өңдеу және сақтау жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз ету	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тәуелсіздік және қабылданған шешімдерге сенімділік Командада жұмыс істей білу Жаңа жұмыс әдістерін, қарқынды технологияларды іздеу және дамыту Ақпараттың үлкен көлемін талдау және салыстыру мүмкіндігі Жұмыстағы жауапкершілік пен адалдық Басқалармен қарым-қатынасты басқару Басқалармен қарым-қатынасты басқару		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Инженер-орман патологы	
	7	Орман питомнигінің бастығы	
14. Кәсіптің карточкасы «Агроном-жүзімші»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-006		
Кәсіптің атауы:	Агроном-жүзімші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС-пен немесе кәсіптердің басқа анықтамалықтарымен Байланыс ҚР АШМ табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және Қтжм мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2-тарау 1-параграф. Орманды қорғау және қорғау инженері Орманды қорғау және қорғау инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мемлекеттік орман қоры аумағын өртке қарсы және санитарлық жайластыру жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Орман аурулары мен зиянкестерінің ошақтарын анықтау үшін мемлекеттік орман қорындағы орман алқаптарын орман патологиялық зерттеу және мониторингілеу.</p> <p>2. Өртке қарсы қызметтің жұмысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету және ормандарды орман бұзушылықтардан қорғау.</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Орман аурулары мен зиянкестерінің ошақтарын анықтау үшін мемлекеттік орман қорындағы орман алқаптарын орман патологиялық зерттеу және мониторингілеу.	Дағды 1: Орман питомниктерінде, орман дақылдарында және тұқым шаруашылығы мақсатындағы объектілерде ауруларға, зиянкестерге және өзге де патогендерге орман патологиялық мониторинг жүргізу	Машықтар:
		<p>1. Орман питомниктерінде және тұқым өсіру мақсатындағы объектілерде орман дақылдарының, отырғызу материалының санитарлық және орман патологиялық жай-күйін айқындау.</p> <p>2. Аурулардың, зиянкестердің және басқа патогендік организмдердің түрлік құрамын анықтаңыз, олардың саны мен таралуын анықтаңыз.</p> <p>3. Патогендік популяциялардың биологиялық көрсеткіштерін, олардың жағдайын, паразиттермен немесе аурулармен жұқтыру дәрежесін анықтаңыз.</p> <p>4. Орман өрттерінің жай-күйі немесе өтуі салдарынан жаппай санитарлық кесуге бөлінген жасанды екпелерді тексеру.</p> <p>5. Ауру қоздырғыштарын немесе зиянкестердің түрлерін анықтау үшін көшеттерге, көшеттерге немесе өсімдік бөліктеріне зертханалық талдау жүргізу.</p> <p>6. Энтомо және фитопатогендер зақымданған жердің өуе және ғарыш суреттерін түсіндіру және шифрын ашу.</p> <p>7. Орман патологиялық мониторинг мақсатында орман қорғау жөніндегі мамандандырылған компьютерлік бағдарламада жұмыс істеу.</p> <p>8. Арнайы детерминанттар бойынша орман аурулары мен зиянкестерінің түрлерін анықтаңыз.</p> <p>9. Орман патологиялық мониторингтің көпжылдық деректері негізінде орман дақылдары мен питомниктерде аурулар мен зиянкестердің пайда болуының қысқа мерзімді болжамдарын орындау.</p> <p>10. Орман қорғау ғылымы мен техникасы саласындағы озық жетістіктерді зерделеу және жүйелеу, сондай-ақ оларды практикада қолдану.</p>

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер, әкімшілік және қылмыстық кодекстер. 2. Орман қорғау мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман патологиялық мониторинг пен зерттеу жүргізу технологиясы мен әдістері. 5. Екпелер мен жекелеген ағаштардың санитарлық жай-күйін жіктеу. 6. Зиянкестер мен аурулардың белгілі бір түр құрамына жатуы. 7. Энтомофагтардың түрлік құрамы. 8. Зиянды жәндіктер мен аурулармен күресу үшін пестицидтерді қолдану мерзімдері, нормалары және әдістері. 9. Орман-патологиялық жағдайды талдау үшін қажетті Кәсіби компьютерлік бағдарламалар. 10. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Дағды 2: Орманның санитарлық жағдайын жақсарту бойынша санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік іс-шаралар кешенін өзірлеу және орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алынған деректердің жай-күйі мен биологиялық көрсеткіштері бойынша талдау жүргізу зиянды организмдер популяциясының одан әрі дамуының болжамын жасау. 2. Профилактикалық немесе истребительдік шараларды жүргізудің орындылығы туралы, әртүрлі қарқындылықтағы санитарлық кесу көлемі туралы шешім қабылдау. 3. Жобаланатын санитарлық-сауықтыру іс-шараларын, авиахимборб жобаларын жасау кезінде есептеулер жүргізу. 4. Орман питомниктерінде және орман дақылдарындағы көшеттерде отырғызу материалының зиянкестерімен және ауруларымен күресудің жерүсті және авиациялық іс-шараларын өзірлеу және жүргізу. 5. Екпелерді сауықтыруға бағытталған орман қорғау, орман Мәдени іс-шаралар кешенінің орындалуын ұйымдастыру және бақылау. 6. Орман аурулары мен зиянкестерінің пайда болуы мен таралуының алдын алу бойынша талаптардың сақталуын бақылау. 7. Зиянды организмдермен күресудің химиялық, биологиялық құралдарын сақтау, тасымалдау және пайдалану жөніндегі белгіленген ережелердің орындалуын қадағалау. 8. Орман қорғау бойынша есеп пен белгіленген құжаттама мен есептілікті жүргізуді қамтамасыз ету. Орман дақылдары мен питомниктердегі зиянкестер мен аурулардың таралуына жыл сайынғы шолулар жасаңыз.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер, әкімшілік және Қылмыстық кодекс. 2. Орман қорғау және химиялық және биологиялық бақылау құралдарын қолдану мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Өсімдіктерді қорғаудың химиялық шараларын қолдану әдістері мен технологиялары. 5. Қажетті құжаттаманы жасауға қойылатын талаптар. 6. Орман дақылдары, орман шаруашылығы, геодезия, геоақпараттық жүйелер, Орман таксациясы және Дендрология негіздері. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Өртке қарсы қызметтің жұмысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету және ормандарды орман бұзушылықтардан қорғау.</p>	<p>Дағды 1: Өртке қарсы іс-шаралар өткізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өртке қарсы профилактикалық іс-шаралар бойынша жұмыстардың уақтылы жүргізілуіне бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру. 2. Орманшылықтардағы өртке қарсы қызметтің, мемлекеттік орман күзетінің жұмысын бақылау. 3. Өртке қарсы техника мен мүкәммалды дұрыс пайдалануды, бақылау мұнаралары мен өрт су айдындарын, телефон және радиобайланысты салу мен жөндеуді қамтамасыз ету. 4. Өрт жиілігін болжау мақсатында орман өрттерінің пайда болуына, оның ішінде ГАЖ-технологияларды қолдана отырып мониторинг жүргізу. 5. Орман пайдаланушылардың, орман иеленушілердің және халықтың өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауын тексеру. 6. Ормандарды жер үсті және авиациялық қорғау жұмыстарын үйлестіру. 7. Мемлекеттік орман күзеті қызметкерлерінің, уақытша өрт күзетшілерінің және өрт сөндіру командаларының жеке құрамының біліктілігін арттыру бойынша семинарлар, нұсқама беру және оқыту жүргізу. 8. Өрт қаупі класын анықтау үшін фитоценоздар мен ауа-райының жағдайын анықтаңыз. 9. Орман өрттерін есепке алуды және Ормандарды қорғау жөніндегі есептілікті орындау. 10. Орман өрттерімен күресу үшін қолданылатын химиялық заттарға, машиналарға, жабдықтар мен жабдықтарға өтінімдер жасаңыз. 11. Ірі өрттерді сөндіруге олардың құралдары мен күштерін тарту бойынша түрлі ұйымдармен шарттар дайындау. 12. Орман қорғау саласындағы ғылыми әзірлемелерді, жаңа техника мен жабдықтарды зерделеу және талдау, олардың қолданылуын қамтамасыз ету.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер, әкімшілік және Қылмыстық кодекс. 2. Ормандардағы өртке қарсы профилактика мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман өрттерімен күресу әдістері мен әдістері. 5. Ормандарды өрттен қорғау жөніндегі механикаландыру технологиялары мен құралдары, олардың техникалық сипаттамалары. 6. Орман өрттерін анықтау және бақылау бойынша мамандандырылған компьютерлік бағдарламалар. 7. Өрттің алдын алу бойынша талаптар. 8. Ормандардағы өрт қауіптілігінің жіктелуі. 9. Құжаттама жұмысын оңтайландыру және тиімділігін арттыру үшін заманауи ақпараттық технологиялар. 10. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Ормандарды орман бұзушылықтардан қорғау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормандарды заңсыз кесуден және орман бұзудың басқа түрлерінен қорғау жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 2. Халықпен, орман пайдаланушылармен және орман иеленушілермен семинарлар, әңгімелер өткізу. 3. Мемлекеттік қордың аумағын аралауды жоспарлау және орындау. 4. Қолданыстағы заңнамаға сәйкес әкімшілік бұзушылықтар туралы хаттамалар жасау және оларды құқық қорғау органдарына уақтылы беру. 5. Орман күзеті қызметкерлерін киім-кешекпен, көлік құралдарымен, төсбелгілермен, қызметтік куәліктермен, қару-жарақпен және оқ-дәрілермен материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жоспарлау және бақылау. 6. Заңсыз ағаш кесу және орман өрттері салдарынан келтірілген зиянның мөлшерін есептеңіз. 7. Ормандарға теріс әсер ететін шаруашылық және өзге де қызметті шектеу, тоқтата тұру немесе тоқтату туралы ұсыныстар енгізу. 8. Ормандарды қорғау бойынша есеп пен қажетті есептілікті орындау. 9. Мемлекеттік қордағы заңсыз кесулер мен басқа да бұзушылықтарды уақтылы анықтау үшін ГАЖ технологияларын қолдана отырып мониторинг жүргізу.

		Білімдер:	
		1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер, әкімшілік және Қылмыстық кодексі. 2. Ормандарды қорғау мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Құқықтану, орман шаруашылығы, Орман таксациясы, менеджмент негіздері. 5. Екпелерді кадастрлық бағалау. 6. Құжаттама жұмысын оңтайландыру және тиімділігін арттыру үшін заманауи ақпараттық технологиялар. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мақсаткерлік Белгілі бір шешімді талап ете білу Қарым-қатынас Талапшылдық Жұмыстағы жауапкершілік пен ұқыптылық Энергия Көзқарастардың кеңдігі Өндірістік тәжірибенің жоғары деңгейі Өндірістік мәселелер мен мәселелерді шешудегі шығармашылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Орман өсіру инженері	
	7	Орман питомнигінің бастығы	
15. Кәсіптің карточкасы «Орман питомнигінің бастығы»:			
Топтың коды:	1310-2		
Қызмет атауының коды:	1310-2-015		
Кәсіптің атауы:	Орман питомнигінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші) Орман питомнигінің бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман питомнигінің өндірістік-шаруашылық қызметіне жалпы басшылық жасау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман питомнигінің белгіленген өндірістік жоспарының орындалуын және жұмыс сапасын қамтамасыз ету. 2. Питомник бойынша техникалық құжаттаманы және белгіленген есептілікті жүргізу	

	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Орман питомнигінің белгіленген өндірістік жоспарының орындалуын және жұмыс сапасын қамтамасыз ету.	Дағды 1: Орман питомнигінің белгіленген өндірістік жоспарының орындалуын және жұмыс сапасын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питомниктің өндірістік қызметінің перспективалық жоспарларын әзірлеу. 2. Питомник жұмыстарының агротехникасын сақтауды қамтамасыз ету. 3. Күнтізбелік жоспарға сәйкес жұмыстардың орындалуын қамтамасыз ету. 4. Тұтынушылардың отырғызу материалына қажеттілігін және стандартты көшеттердің шығуын жоспарлаңыз. 5. Отырғызу материалын өсіру үшін жоғары селекциялық санаттағы тұқымдарды пайдалануды қамтамасыз ету. 6. Тұқым үлгілерін іріктеуді ұйымдастыру және оларды себу қасиеттерін анықтау үшін мамандандырылған мекемеге жіберу. 6. Жұмысшылардың өндіріс нормаларын орындауын бақылау. 7. Қажетті жабдыққа, қосалқы бөлшектер мен материалдарға өтінімдерді жасау және басшылыққа уақтылы ұсыну. 8. Пестицидтер мен басқа химиялық заттарды сақтау орындарын ұйымдастырыңыз. вание, запчасти и материала. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Отырғызу материалын өсіру технологиясы мен агротехникасы. 5. Тұқым үлгілерін іріктеу, паспорттау принциптері және қажетті ілеспе құжаттама. 6. Барлық питомниктік жұмыстарға арналған өндіріс нормалары. 7. Ағаш және бұта түрлерінің отырғызу материалын өсіру ерекшеліктері. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Питомникте жұмысты ұйымдастыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питомникте жұмыс істеу үшін бригадалар құру, олардың санын және кәсіби-біліктілік құрамын анықтау. 2. Өндірістік бөлімшелер бойынша отырғызу материалын бөлек өсіру бойынша жұмысты ұйымдастыру. 3. Жас өсімдіктердің зиянкестері мен ауруларының алдын алу және бақылау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу. 4. Өндірістік алаңдарды, тұқымдарды, тыңайтқыштарды, өсімдіктерді химиялық қорғау құралдарын, машиналар мен жабдықтарды ұтымды және тиімді пайдалануды анықтау. 5. Кадрларды даярлауды және олардың біліктілігін арттыруды қамтамасыз ету. 6. Тоқтаусыз машиналар мен механизмдерді барынша және ұтымды пайдалануды ұйымдастырыңыз. 7. Тыңайтқыштардың, фунгицидтердің және басқа химиялық заттардың дозаларын есептеңіз. 8. Отырғызу материалын техникалық қабылдауды және түгендеуді ұйымдастыру және қатысу. 9. Заманауи коммуникативті байланыс құралдарын, компьютерлік бағдарламаларды қолданыңыз. 10. Отырғызу материалының шығымдылығын арттыруға, оның тұрақтылығын арттыруға және өсуді жеделдетуге бағытталған жаңа технологияларды енгізу бойынша тәжірибелік жұмыстар жүргізу.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Тыңайтқыштардың түрлері, сипаттамалары, оларды қолдану мерзімі мен нормалары. 5. Отырғызу материалының өсуіне теріс топырақ-климаттық факторлардың әсер ету дәрежесі. 6. Дақылдар мен екпелерді кеміргіштер мен құстардан қорғау әдістері мен әдістері. 7. ҚР аумағында қолдануға рұқсат етілген пестицидтердің тізілімі, оларды енгізу мерзімдері мен нормалары. 8. Питомникте жұмыс істеуге арналған жабдықтар мен құрылғылардың техникалық сипаттамалары мен нұсқаулары. 9. Түрге байланысты отырғызу материалын қазу, сақтау және тасымалдау талаптары. 10. Питомник жұмыстарын жүргізу кезіндегі ғылыми зерттеулердің нәтижелері. 11. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Еңбек функциясы 2:
Питомник бойынша техникалық құжаттаманы және белгіленген есептілікті жүргізу

	Дағды 1: Қажетті құжаттаманы жүргізу және жасау	Машықтар:	
		1. Питомниктің өндірістік қызметінің нақты жағдайын талдау және басқару шешімдерін қабылдау үшін есептер мен басқа құжаттарды дайындау. 2. Техникалық құжаттаманы және питомник бойынша белгіленген есептілікті жүргізу. 3. Орындалған жұмыстарды есепке алуды және қабылдауды қамтамасыз ету, сапасын бақылау. 4. Отырғызу материалына шарттарды дайындау, жасасуды ұйымдастыру және іске асыруды қамтамасыз ету.	
		Білімдер:	
		1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Отырғызу материалын өсіру технологиясы мен агротехникасы. 5. Құқықтану, менеджмент негіздері. 6. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қабылданған шешімдердің дұрыстығын басқара және талап ете білу Оларды талдауды және өзгертуді талап ететін практикалық мәселелерді шешудің басқа бағытын ескеріңіз Қарым-қатынас қол астындағыларды өзіне қарай орналастыру мүмкіндігі Қызметкерлер тобының өз әрекеттері мен қызметі үшін жауапкершілік.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Инженер	
	7	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)	
16. Кәсіптің карточкасы «Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)»:			
Топтың коды:	1310-2		
Қызмет атауының коды:	1310-2-022		
Кәсіптің атауы:	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР АШМ табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және Қтжм мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Директор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесінің немесе мемлекеттік табиғат қорғау мекемесінің өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру 2. Жоғары және орта буын орман саласының қызметкерлеріне басшылық жасау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру	Дағды 1: Табиғатты ұтымды пайдалану, орман шаруашылығы, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды қорғау және қорғау саласында өндірістік және шаруашылық қызметті ұйымдастыру және қамтамасыз ету	Машықтар:
		<p>1. Мекемелердің барлық қызметкерлеріне, оның ішінде мемлекеттік орман күзеті мен орман өрт сөндіру бөлімшелеріне жалпы басшылық жасау, сондай-ақ оларды жұмыспен қамтамасыз ету.</p> <p>2. Орман шаруашылығы іс-шаралары, орман пайдалану, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды қорғау және қорғау жөніндегі жоспарлар мен жобалардың дұрыс орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>3. Табиғатты ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету, ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру, ормандарды патогендік организмдерден қорғау, орман өрттерінің алдын алуға және ормандардың рекреациялық құндылығын арттыруға бағытталған ұйымдастырушылық, техникалық және орман шаруашылығы іс-шараларының жүйесін әзірлеу жөніндегі өндірістік ағымдағы және перспективалық жоспарларды жасауды бақылау.</p> <p>4. Ғылыми қызметкерлерді тарта отырып, генетикалық-селекциялық негізде тұрақты орман тұқымы базасын және генетикалық мақсаттағы объектілерді құру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру және үйлестіру.</p> <p>5. Орманды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуді (тұқым жинау, отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру), орман шаруашылығы жұмыстарын орындауды (басты, аралық пайдалануды кесу және т.б.), орман пайдалану ережелерін сақтауды бақылау және ұйымдастыру.</p> <p>6. Өртке қарсы профилактикалық шаралардың жүргізілуін, орман өрттерін тез анықтау мен сөндіруді, орман бұзушылықтардан қорғауды, профилактикалық және жойғыш орман патологиялық іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету және бақылау.</p> <p>7. Орман шаруашылығы, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандар мен жануарлар дүниесін қорғау және қорғау саласында шетелдік және отандық ғылым мен техниканың әзірлемелерін өңгізуді жүзеге асыру.</p>

Білімдер:

1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, орман қорын пайдалану, қорғау және қорғау және ормандарды молықтыру саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.
2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.).
3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.
4. Орман тұқымы, селекция, орман дақылдары, орман питомниктері, пирология, орман шаруашылығы және орман шаруашылығы, фито - және энтомология негіздері.
5. Орман тұқымы, питомник және орман шаруашылығы жұмыстарының технологиялары.
6. Орман шаруашылығы іс-шараларын жүргізу жөніндегі талаптар, әдістемелік нұсқаулар, қағидалар.
7. Ормандарды қорғау және қорғау іс-шараларын орындау бойынша талаптар, әдістемелік нұсқаулар, ережелер және басқа құжаттар.
8. Қазақстан аумағында қолдануға рұқсат етілген гербицидтердің, фунгицидтердің және басқа да химиялық заттардың тізілімі.
9. Орман шаруашылығында қолданылатын техниканың, машиналардың, жабдықтар мен құрылғылардың техникалық сипаттамалары, өндіру нормалары мен нұсқаулықтары.
10. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Дағды 2:
2-міндет: біліктің жалпы мәселелерін орындауды ұйымдастыру:

Машықтар:

1. Ормандардың тұрақтылығын, беріктігін, өнімділігін және сапалы құрамын арттыру бойынша іс-шараларды анықтау және жүзеге асыру.
2. Орман шаруашылығы саласындағы Интенсификация мен инновациялық әзірлемелерге сәйкес мекеменің қызметін жақсартудың перспективалық бағыттарын және орман шаруашылығы мен орман шаруашылығы өндірісін заманауи техникалық жарақтандыруды анықтау және енгізу.
3. Заңды және жеке тұлғалардың Орман ресурстары мен функцияларын пайдаланудың, орман заңнамасында айқындалған нормалар мен ережелердің орындалуының белгіленген тәртібін сақтауын бақылау.
5. Мекемені білікті кадрлармен қамтамасыз ету және олардың әлеуетін ұтымды пайдалану, кәсіптік даярлау және біліктілікті арттыру бойынша шаралар қабылдау.
6. Мекеме қызметкерлерін нысанды киіммен, қару-жарақпен және оқ-дәрілермен, Мүкәммалмен, машиналармен, Механизмдермен және жабдықтармен, химиялық заттармен, қорғау, көзбен шолып бақылау және байланыс құралдарымен қамтамасыз ету.
7. Ормандарды мемлекеттік есепке алу, орман кадастры және орман қоры алқаптарының жай-күйі мен пайдаланылуын есепке алу жөніндегі құжаттаманың жүргізілуін ұйымдастыру және бақылау.
8. Орман орналастыру, жобалау-іздістіру және басқа да мамандандырылған ұйымдардың дайындық жұмыстары мен далалық іздістіру жұмыстарына жәрдемдесу, жүргізілген жұмыстардың сапасын бақылау және оларды қабылдауды жүргізу.
9. Орман шаруашылығын ұтымды жүргізу мәселелері бойынша орман пайдаланушыларға және басқа да заңды және жеке тұлғаларға консультациялық, әдістемелік және техникалық көмек көрсету.
10. Заңнамалық, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік құжаттарды жүйелеу және оларды мекеме қызметкерлеріне жеткізу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және бақылау.
11. Ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді бағдарламалардың, жоспарлардың, түрлі құжаттардың, басқарушылық шешімдер мен материалдардың жобаларын әзірлеуге қатысу.
12. Кадр мәселелерін шешу, мекеме қызметкерлерінің қауіпсіз және жайлы жұмыс істеуі үшін жағдай жасау.
13. Еңбек және өндірістік тәртіптің, қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, орман қорын пайдалану, қорғау және қорғау және ормандарды молықтыру саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман шаруашылығы бойынша ғылым мен техника саласындағы соңғы әзірлемелер. 5. Орман шаруашылығы, орман мәдени жұмыстары бойынша технологиялар және агротехникалық тәсілдер. 6. Ормандарды өрттен қорғау және зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі қағидалар, талаптар, әдістемелік нұсқаулар және басқа да іргелі құжаттар. 7. Орман кадастры және орман қорын есепке алу ережелері. 8. Орман ресурстары мен функцияларын пайдалану тәртібі, орман заңнамасында айқындалған нормалар мен ережелер. 9. Мекеменің мемлекеттік орман қорының орман орналастыру материалдары. 10. Өндірістік-шаруашылық қызмет бойынша есепті құжаттарды жасау әдістемесі, қағидаттары, талаптары. 11. Өндірістік-шаруашылық қызмет бойынша жоғары тұрған ұйымдарға, билік органдарына және басқа да мүдделі ұйымдарға есептік құжаттарды ұсыну қағидаттары, технологиялары. 12. Қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі заңнаманың талаптары.
--

Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
--------------------------	---

<p>Дағды 3: Мекеменің қаржы-экономикалық қызметін ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Штат кестесін, шығыстар сметасын, бюджеттен тыс қаражаттың түсу жоспарын жасауды бақылау. 2. Ресурстарды үнемді жұмсау, прогрессивті технологиялар мен жоғары өнімді техниканы енгізу мәселелерін шешу үшін мекеменің қаржылық және экономикалық қызметін талдау. 3. Жеткізушілер алдында материалдарды, техниканы, қорларды және т.б. төлеу бойынша, қызметкерлер алдында – еңбекақы төлеу бойынша міндеттемелердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету. 4. Қаржы ресурстарын ұтымды және мақсатты пайдалануды бақылау. 5. Өндірістік және еңбек ресурстарын пайдалану дәрежесін, техниканың, қолданылатын технологиялардың жай-күйін, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыруды бағалау. 6. Ресурстарды неғұрлым тиімді пайдалануға, ғылыми-техникалық прогрестің әзірлемелерін таратуға, жағымсыз құбылыстар мен нашар орындалған жұмыстың себептерін азайтуға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылау.
---	--

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, орман қорын пайдалану, қорғау және қорғау және ормандарды молықтыру саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Заңтану, экономика және орман шаруашылығын қаржылық жоспарлау негіздері, Қаржы-шаруашылық қызметінің болжамдарын жасау принциптері. 5. Ресурстарды пайдалану тиімділігін бағалау принциптері мен әдістері. 6. Мекеменің өндірістік және табиғатты қорғау қызметінің ерекшелігі. 7. Мекеменің қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу механизмі, әдістемесі және бекіту ережелері. 8. Есеп беру құжаттарын жасау әдістемесі, принциптері, талаптары. 9. Есепті құжаттарды Жоғары тұрған ұйымдарға, билік органдарына және басқа да мүдделі ұйымдарға ұсыну қағидаттары, технологиялары. 10. Жауапкершілікті бөлу және орындаушылар арасында қаржылық-экономикалық жұмыстарды орындау әдістері. 11. Қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі заңнаманың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін және оны оңтайландыру жолдарын ұйымдастыру және бақылау
Еңбек функциясы 2: Жоғары және орта буын орман саласының қызметкерлеріне басшылық жасау	Дағды 1: Жоғары және орта буын орман шаруашылығы қызметкерлерінің өндірістік және шаруашылық қызметін үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлер арасындағы өзара іс-қимыл түрлерін, өз еңбек нәтижелерін басқа қызметкерлерге беру тәртібін анықтау. 2. Мекеме қызметкерлерінің барлық буындарының жұмысында олардың арасында байланыс орнату арқылы үйлесімділікке қол жеткізу. 3. Жұмыс топтарын, Ақпараттық жүйелерді құру, үйлестірушіні тағайындау негізінде үйлестіруді жүзеге асыру. 4. Сыртқы байланыстарды үйлестіру. 5. Тікелей (басшыдан бағыныстыға) және кері (бағыныстыдан басшыға) байланыс түрінде ақпарат беруді қамтамасыз ету. 6. Бірлескен келісілген жұмыс пен өзара әрекеттесу қажеттілігі туындайтын өзара түсіністікке, жалпы көзқарастарға және психологиялық стереотиптерге үйлестіруді құру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметінің міндеттері. 2. Мекемені қолдаудың ықтимал тәсілдерін әзірлеу және басқа мүдделі ұйымдармен келісу тәртібі. 3. Өндірістік қызметтің әрбір кезеңіндегі іс-қимылдар кезектілігі. 4. Әр буынның ішіндегі және бөлімшелер арасындағы жұмыс процесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Ұжымда мінез-құлық пен өзара әрекеттесудің ішкі моделін қалыптастыру	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұжымда микроклимат құру, даулы мәселелерді, қызметкерлердің мотивациясы мен мінез-құлқының мәселелерін шешу. 2. Бағыныштылардың жұмысын ынталандыру – мамандар мен жұмысшылардың жұмысының тиімділік факторларына әсер ету. 3. Мекеменің стратегиясын анықтаңыз және ұйымдастырушылық мәдениеттің нормаларын белгілеңіз. 4. Мекемеде қарым-қатынас мәдениетін ақпарат, дәстүрлер, рәміздер, тіл түрінде енгізудің тиімді әдістерін енгізу. 5. Марапаттау, марапаттау және марапаттау критерийлерін анықтаңыз. 	
		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Мекеменің стратегиясын, оның идеологиясы мен мәдениетін анықтайтын ресми құжаттар мен мәлімдемелер. 2. Психология, құқықтану және менеджмент негіздері. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы мен эстетикасы. 4. Бағыныштыларды көтермелеу құралдары. 5. Мекеменің моральдық құндылықтары мен идеологиясы жазылған құжаттар (Кәсіпорын Жарғысы, кодекс және т.б.). 6. Мәдени саясатты жүзеге асыру принциптері. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Мақсаткерлік Бастамашылық Кәсіптегі өндірістік тәжірибе және құзыреттілік Тұрақты өзін-өзі жетілдіру Сынды қабылдау қабілеті Қоршаған әлемді қайта елестету Мәселелерді шешудің жеделдігі Өзгерістерге тез назар аудару білу және ең бастысы таңдау Жұмыстың жаңа түрлерін іздеу және енгізу Жоспарлау қабілеті Өз жұмысыңызды талдаңыз және жақсартыңыз Қызметкерлерді басқара білу Шешімдеріңіздің дұрыстығын талап етіңіз және өзгеретін факторларға байланысты шешімдеріңізді өзгертіңіз Үйлестіру қабілеті Өкілеттіктерді беру Жоғары білікті команданы таңдау Позитивті мінез-құлық қоймасы Эмпатия қабілеті</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Басқарма бастығы (орман шаруашылығында)	
	8	Станция директоры (мемсортостанция, орман тұқымы, машина сынау)	

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

17. Мемлекеттік органның атауы:

18. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Консорциум «Комплекс агропромышленных ассоциаций»

Жоба жетекшісі:

Кабанова С.А.

E-mail: Kabanova.05@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (705) 901 56 16

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
21. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
22. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2023 г.
23. Болжамды қайта қарау күні: 30.05.2026 г.